CATALÀ

QUADERNS INFORMATIUS

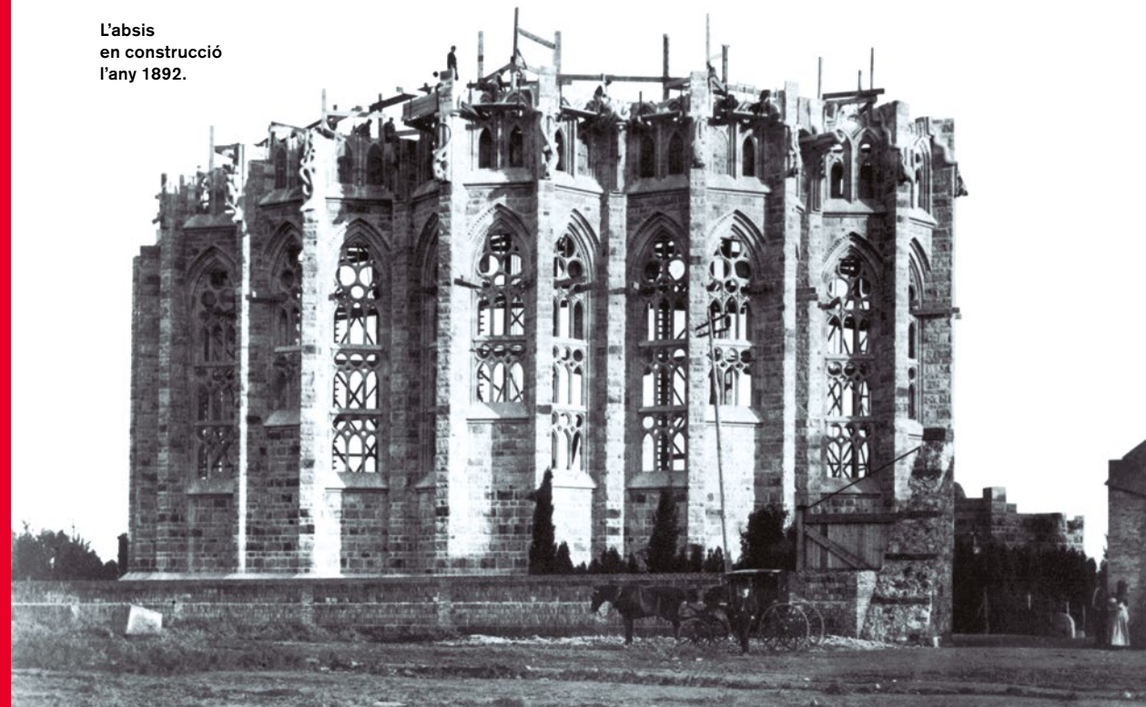
Basílica Sagrada Família

2

Basílica Sagrada Família

Breu història de la construcció del temple

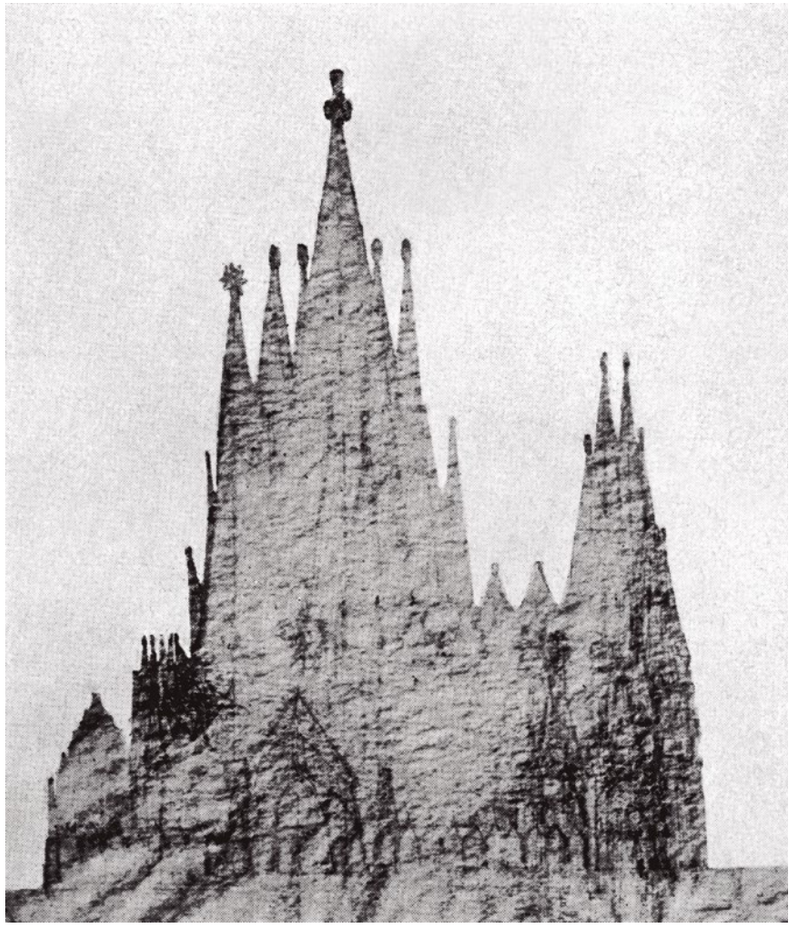
Gaudí sempre va ser conscient que les dimensions i la complexitat de la Sagrada Família en feien una obra que ell no podria acabar i que demanaria la implicació d'altres generacions.

L'absis en construcció l'any 1892.

Un temple singular

Gaudí, a través de l'arquitectura, es va proposar fer conèixer el missatge evangèlic i testimoniar la presència de l'Església en el món.

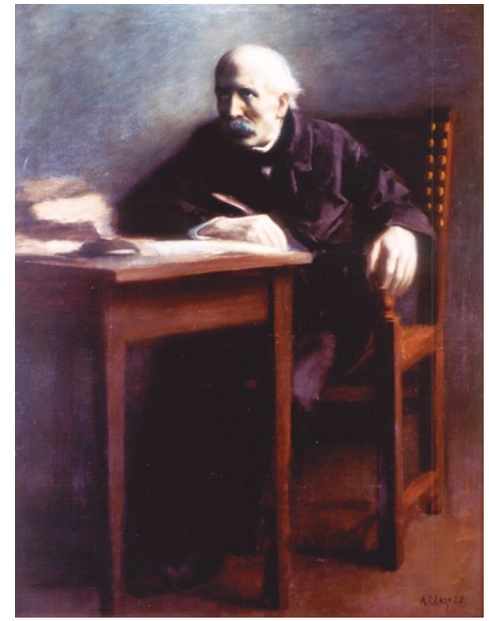
Croquis del conjunt del temple dibuixat per Gaudí. Va començar a treballar en el projecte cap al 1906 i el va anar modificant fins a la seva mort (el 1926), introduint noves solucions, com la de la sagristia, dibuixada amb la forma de la darrera maqueta.

La Sagrada Família és un temple excepcional, tant pel que fa a l'origen i la fundació, com pel que fa als propòsits. És una església concebuda en el segle XIX, que parteix dels esquemes de les catedrals medievals, però modernitzant-los tant en els procediments constructius com en la funcionalitat i la simbologia. Gaudí va prendre com a models les sagrades escriptures i la natura, i a través de l'arquitectura es va proposar fer conèixer el missatge evangèlic i testimoniar la presència de l'Església en el món.

Origen del projecte

És habitual relacionar la Sagrada Família amb la figura de Gaudí, però no podem oblidar els noms de Josep Maria Bocabella i del pare Josep Manyanet, els impulsors del projecte.

Molt s'ha parlat de l'origen del temple de la Sagrada Família, sovint fent esment al viatge que, el 1871, Josep Maria Bocabella va fer a Roma i a Loreto. En realitat, però, s'ha de retrocedir una mica en el temps. Bocabella, molt devot de Sant Josep, va fundar el 1866 l'Asociación Espiritual de Devotos de San José, i la revista *El Propagador de la Devoción a San José*, amb la col·laboració del pare José María Rodríguez, que en va ser el director. L'objectiu de l'associació i de la revista era demanar la intercessió de Sant Josep en favor de l'Església. Paral·lelament, el pare Josep Manyanet, que treballava a la diòcesi d'Urgell a favor de les famílies proposant el model de la Sagrada Família, va conèixer la iniciativa impulsada per Bocabella i el pare Rodríguez, i es va fer soci de l'associació i subscriptor de la revista. Però no només això, en un dels seus viatges va conèixer Bocabella i la seva família, i es va establir una estreta relació entre els dos, que va fer que el pare Manyanet compartís amb ells i el pare Rodríguez una inspiració que havia tingut en el sentit que calia erigir un temple nacional en honor de Sant Josep i la Sagrada Família. Com no podia ser d'una altra manera, la idea no només va ser ben rebuda, sinó que Bocabella, el 1871, en tornar d'un viatge a Loreto, després d'anar a Roma a felicitar el Sant Pare, en ocasió del 25è aniversari de l'inici del seu pontificat, va recuperar la idea del pare Manyanet. D'aquesta manera, el 31 de desembre del 1881, i per 172.000 pessetes, va adquirir un gran solar de 12.800 m² situat a l'antic municipi de Sant Martí de Provençals, a l'actual Eixample barceloní, per construir-hi un temple de vocació expiatòria, és a dir, que havia de ser bastit només a partir de les almoines que els creients donarien per redimir les faltes de la humanitat. Se'n va encarregar la construcció a l'arquitecte diocesà Francisco de Paula del Villar, que va iniciar les obres el 1882, tot i que un any més tard i per desavinences amb Bocabella va ser substituït per un jove arquitecte, Antoni Gaudí, que amb el pas dels anys va presentar un projecte molt més ambiciós, constructivament i pel que fa a la simbologia, i que tenia en compte fins i tot el seu emplaçament, ja que el 1916 va presentar a l'Ajuntament propostes per a l'entorn del temple.

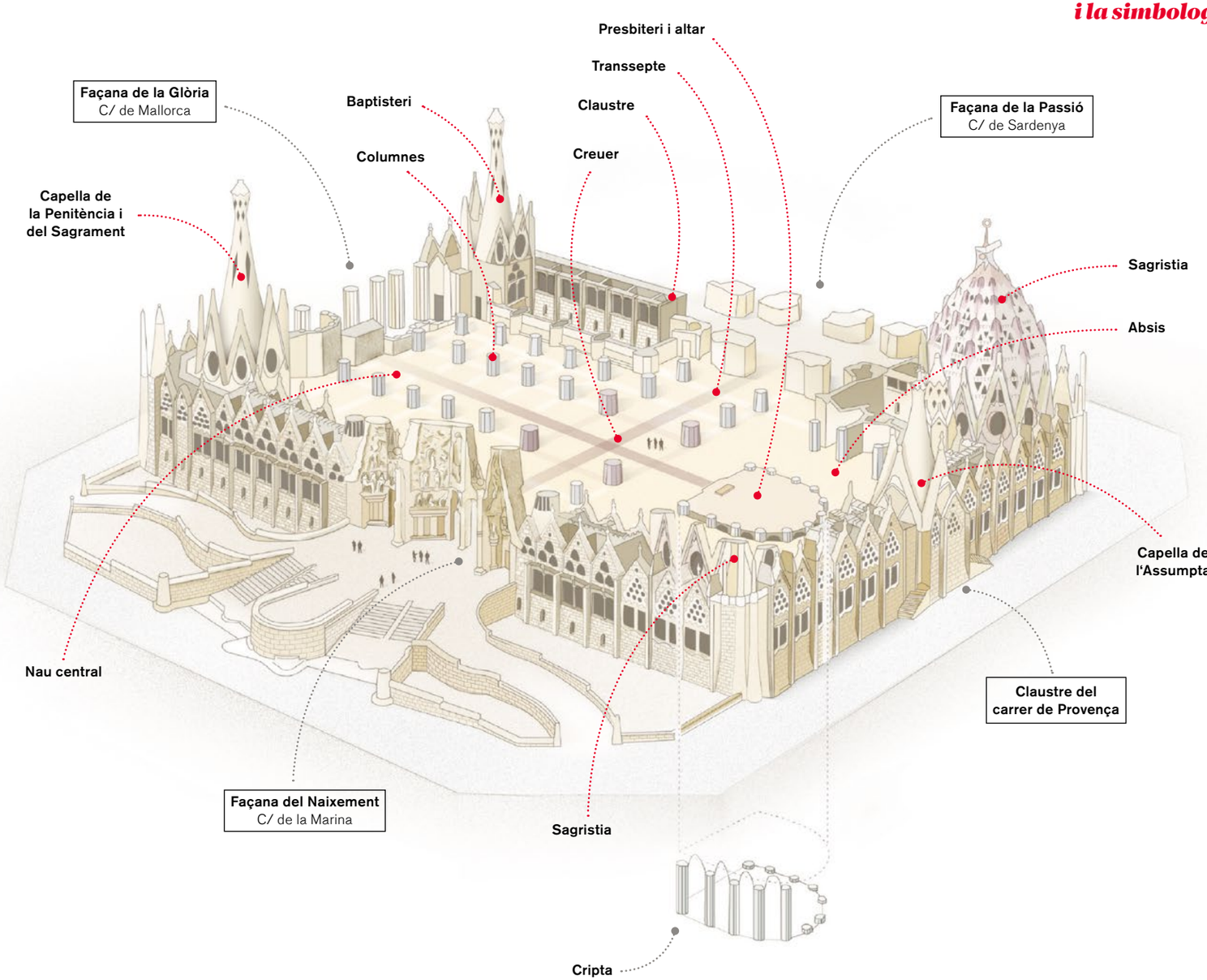

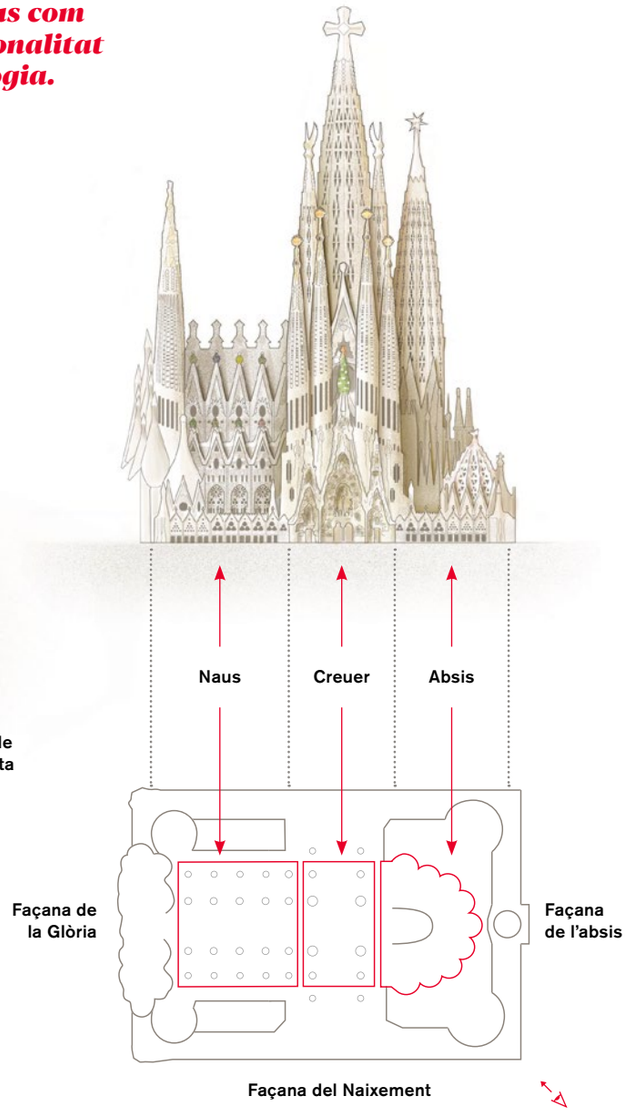
Pintura a l'oli de Josep Maria Bocabella, realitzada per Aleix Clapés, c. 1892.

Esquema de la Basílica

Tot i ser un temple de planta basilical, a la planta de la Sagrada Família es perceben clarament les innovacions arquitectòniques que va proposar Gaudí.

La Sagrada Família parteix dels esquemes de les catedrals medievals, però Gaudí els modernitza tant en els procediments constructius com en la funcionalitat i la simbologia.

Conscient que no podria acabar el temple, Gaudí va decidir construir en vertical, per tal que la part que ell pogués aixecar servís de model als arquitectes que el seguirien.

El temple el 1933, set anys després de la mort de Gaudí i quan dirigia les obres Domènec Sugranyes.

Breu història

La història de la Basílica ja comença a ser llarga en anys, però encara més en esdeveniments, ja que han estat molts els que hi han tingut lloc.

Dibuix original del projecte que l'arquitecte diocesà Francisco de Paula del Villar va fer per a la Sagrada Família, el qual, seguint les pautes dominants de l'època, aplicava les fórmules pròpies del neogòtic: finestrals ogivals, contraforts i arcbotants exteriors, i un campanar afuat. Divergències de caràcter tècnic, relacionades amb el cost dels materials, van comportar la destitució d'aquest arquitecte i l'elecció d'un altre que començava a destacar, Antoni Gaudí, que va donar una nova orientació al projecte i el va transformar en una ambiciosa proposta de temple per a l'església del futur.

El campanar dedicat a l'apòstol Bernabé va ser l'únic que Gaudí va poder deixar acabat.

1882 Projecte de Francisco de Paula del Villar.

El 19 de març, el bisbe Urquinaona col·loca la primera pedra del temple.

1883 Antoni Gaudí assumeix el projecte, encàrrec que compatibilitza amb altres obres.

1885 S'inaugura la capella de Sant Josep, a la cripta, i s'hi celebren les primeres misses.

1891 Comencen les obres de la façana del Naixement.

1914 Antoni Gaudí es dedica exclusivament al temple, fins a la seva mort.

1925 S'acaba el campanar de sant Bernabé a la façana del Naixement.

1926 Gaudí mor, i el seu deixeble, Domènec Sugranyes, assumeix la direcció de les obres.

1936 La Sagrada Família és objecte d'actes vandàlics a conseqüència de la Guerra Civil. Es cremen plànols i fotografies i s'esmicolen les maquetes de guix.

1939 Francesc de Paula Quintana assumeix la direcció de les obres, que poden continuar gràcies al material que es va salvar de l'obrador de Gaudí i al que es va reconstruir a partir de fotografies i plànols publicats.

1952 Es construeix l'escalinata de la façana del Naixement, façana que s'il·lumina per primera vegada.

1954 S'inicien els fonaments per bastir la façana de la Passió.

1955 S'organitza la primera capta.

1958 El 19 de març, festivitat de Sant Josep, es col·loca a la façana del Naixement el conjunt escultòric que representa la Sagrada Família, obra de Jaume Busquets.

1961 S'inaugura un museu per explicar als visitants els aspectes històrics, tècnics, artístics i simbòlics del temple.

1966 Mor Quintana, i Isidre Puig i Boada i Lluís Bonet i Garí es fan càrrec de la direcció de les obres.

1976 S'acaben de construir els campanars de la façana de la Passió.

1978 Comença la construcció de les façanes de les naus laterals.

1983 Francesc Cardoner i Blanch assumeix la direcció de les obres.

1985 Jordi Bonet i Armengol és nomenat arquitecte coordinador i director de les obres.

1986 S'encarrega a Josep Maria Subirachs la realització dels grups escultòrics de la façana de la Passió.

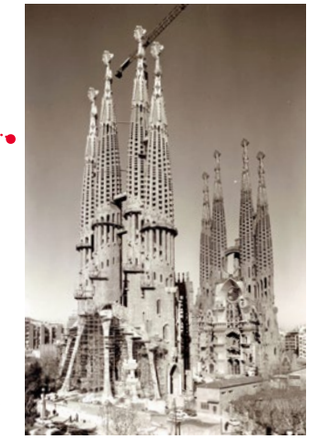
1986–2010 Es construeixen els fonaments de totes les naus, les columnes, les voltes i les façanes de la nau principal, els transseptes, el creuer i l'absis, i, el 7 de novembre del 2010, el papa Benet XVI dedica el temple al culte i el declara Basílica menor.

Fins a mitjans del segle XX, en la construcció encara s'usaven les bastides de fusta, res a veure amb els mitjans actuals.

2005 La façana del Naixement i la cripta del temple entren a formar part del Patrimoni Mundial de la UNESCO.

2011 S'atorga el Premi Ciutat de Barcelona 2010, en l'apartat d'Arquitectura i Urbanisme, a la nau del temple.

2012 Jordi Faulí succeeix Jordi Bonet com a arquitecte coordinador i director de les obres del temple de la Sagrada Família, que segueixen endavant d'acord amb les directrius d'Antoni Gaudí.

2016 Es comencen a bastir les torres dels Evangelistes, Maria i Jesús.

Finalització de la construcció de la sagristia de ponent i del claustre de la Mare de Déu dels Dolors.

2018 Es col·loca la creu al capdamunt del frontó de la façana de la Passió.

2021 Inauguració de la torre de la Mare de Déu i encesa de l'estel del matí.

2022 Finalització de les torres dels Evangelistes Marc i Lluc.

2023 Finalització de les torres dels Evangelistes Joan i Mateu.

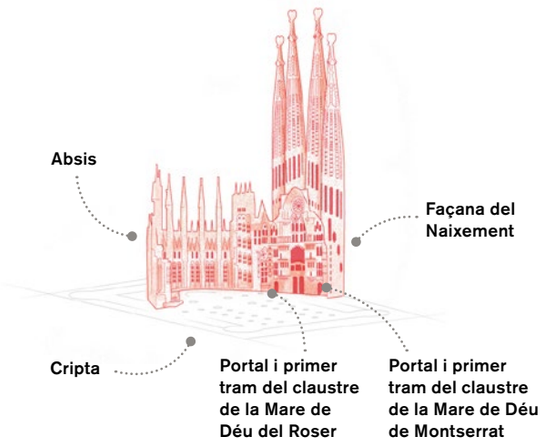
2026 Finalització de la torre central dedicada a Jesucrist i la més alta del temple.

Fases de construcció de la Sagrada Família

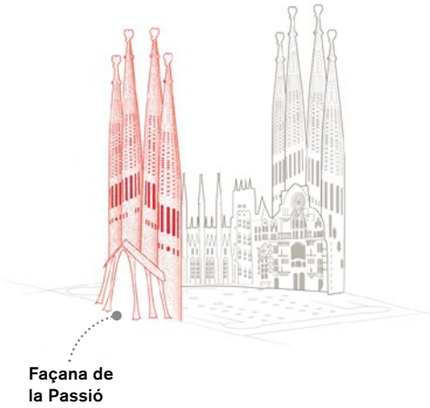
Gaudí sempre va ser conscient que les dimensions i la complexitat de la Sagrada Família en feien una obra que ell no podria acabar i que demanaria la implicació d'altres generacions, les quals havien de continuar desenvolupant el projecte general que ell havia deixat establert, amb les innovacions tècniques pròpies de cada època.

Per la seva complexitat, la Sagrada Família ha estat construïda en diferents cicles i velocitats, però el projecte ha seguit endavant i ara ja se n'entreveu la conclusió.

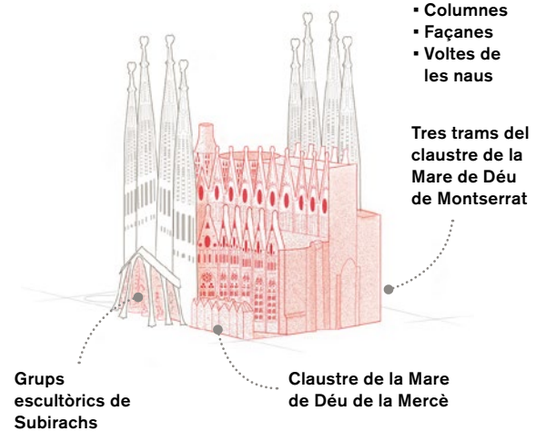
1 1882 – 1930

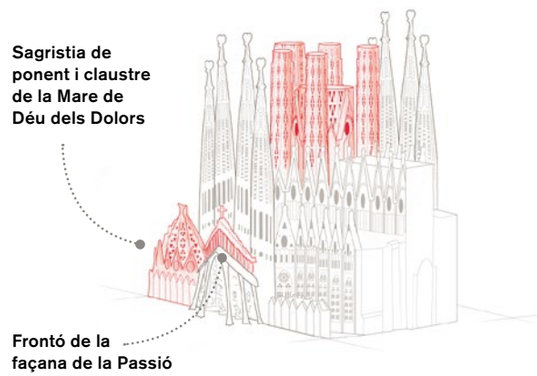
2 1954 – 1977

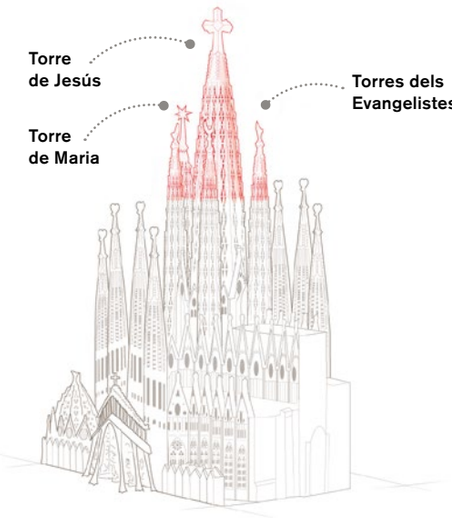
3 1978 – 2010

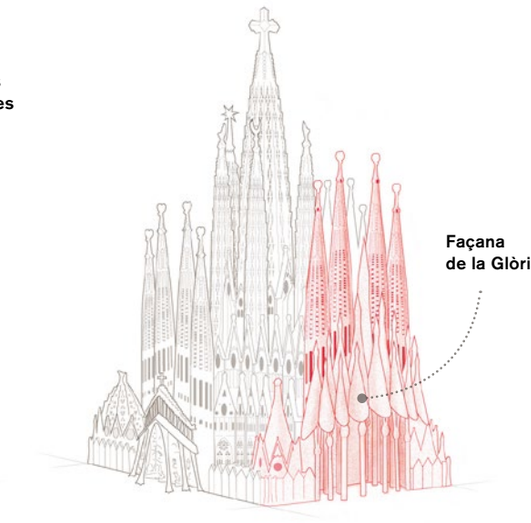
4 2011 – 2018

5 2026 Enllestides les sis torres centrals

6 En construcció, data per determinar: finalització de la Basílica

Glossari

Absis Part d'una església, comunament de planta semicircular, que sobresurt de la façana posterior i en la qual generalment se situen el presbiteri i l'altar. L'absis sol estar envoltat de capelles petites o absidioles, en nombre senar.

Altar Construcció en forma de taula sobre la qual se celebra l'eucaristia.

Asociación Espiritual de Devotos de San José Fundada el 1866 per Josep Maria Bocabella, aquesta associació, que va arribar a tenir 600.000 membres, tenia com a òrgan de difusió la revista *El Propagador de la Devoción a San José*, que va assolir una tirada de 25.000 exemplars. A partir del 1948, la revista va passar a denominar-se *Temple*, nom amb què la segueix publicant la Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família, que des del 1895 vetlla per la construcció del temple.

Basílica Església notable per la seva antiguitat o significació.

Basílica major Cadascuna de les quatre esglésies principals de Roma, considerades les primeres de la cristiandat: Sant Joan del Laterà, Santa Maria Major, Sant Pau Extramurs i Sant Pere del Vaticà.

Basílica menor Títol honorífic atorgat per concessió papal a diverses esglésies del món cristià, importants per la seva història, proporcions i la veneració que promouen com a santuaris.

Bocabella i Verdaguer, Josep Maria (Barcelona, 1815–1892) Catòlic fervorós i molt devot de sant Josep, el llibreter Bocabella va decidir dedicar-se a fomentar el culte a aquest sant, cosa que va fer a través de l'Asociación Espiritual de Devotos de San José i la revista *El Propagador de la Devoción a San José*, i també amb l'edició de nombrosos llibres i opuscles de caràcter religiós.

Claustre Passatge cobert, normalment quadrat, d'una o dues plantes, amb un mur a una banda i un porticat o una columnata a l'altra, que volta un pati, un jardí, etc., i que uneix les diferents dependències de l'edifici on es troba, normalment monestirs, catedrals, universitats i similars.

Creuer Espai quadrat, generalment cobert amb cúpula, comú a la nau transversal i a la longitudinal d'una església. De vegades també s'utilitza aquest terme per definir tota la nau transversal d'una església, igualment coneguda com a transsepte.

Cripta Església o capella situada en un pla inferior al de l'església principal.

Manyanet i Vives, Josep (Tremp, 1833–Barcelona, 1901) Sant Josep Manyanet. Ordenat sacerdot el 1859, va ser un devot de la Sagrada Família, i la va promoure incansablement al llarg de la seva vida. D'aquí que fundés els instituts de Fills de la Sagrada Família i de Filles de la Santa Casa de Natzaret. Va ser beatificat el 1984 i canonitzat el 2004.

Presbiteri Part de l'església, situada al fons de la nau central, on hi ha l'altar major. Sol estar elevada amb relació a la resta de l'església i és reservada als clergues.

Sagristia A les esglésies, lloc, generalment tocant al presbiteri, on es custodien els ornaments i els vasos sagrats i on es revesteixen els sacerdots per a les funcions litúrgiques.

Transsepte Nau transversal d'una església que forma una creu amb la nau principal.

© obra arquitectònica: Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família.
© textos: Daniel Giralt-Miracle (autor) © Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família.
© fotografies: Pep Daudé (autor) © Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família.
© il·lustracions: Rocío Márquez (autor) © Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família.

Edició 10/2026

1 Sentit de la Sagrada Família
2 Breu història de la construcció del temple
3 Gaudí i els seus continuadors. L'obrador
4 L'arquitectura de la Sagrada Família
5 La cripta, la façana de l'absis i la capella de l'Assumpta
6 Façana del Naixement, claustre i portal del Roser
7 Façana de la Passió, claustre i sagristia
8 Façana de la Glòria, Baptisteri i capella de la Penitència i del Sagrament
9 L'interior de la Basílica
10 Campanars, cimboris i sagristies